

© SOFIE HOSTE

HOE BOUWEN VOOR BIO?

Hoewel de vraag naar biologisch varkensvlees op Europees vlak jaarlijks stijgt, blijft de Belgische productie achter. Het omschakelen naar een nieuw stalconcept met andere huisvestingsregels blijft een struikelblok. De bijbehorende investeringen blijken hoog. Maar is dat wel altijd zo? — *Ignace Deroo, consulent biologische productie Boerenbond*

Recent schakelden 2 Vlaamse varkenshouders om naar bio. We polsten naar hun bevindingen.

Vlaamse biovarkens in opmars

Vlaanderen is het kleine broertje als het op biovarkens aankomt. In Europa schat men de jaarlijkse productie aan bioslachtvarkens op een goede 700.000 stuks. Voor 2013 telde de overheid in Vlaanderen 2824 stuks. Dit was een stijging met 35% ten opzichte van 2012. Deze werden geproduceerd op 14 Vlaamse biobedrijven. De prijsvorming voor de slachtvarkens blijft op een hoog niveau in vergelijking met de gangbare varkens. In Duitsland betaalt men voor de klasse E 3,24 euro per kg afgeleverd aan het slachthuis. Dit is de prijs die in Europa als richtprijs mag gebruikt worden aangezien Duitsland de grootste markt voor biologisch varkensvlees is. Wallonië doet het met jaarlijks 10.000 stuks toch nog altijd veel beter dan Vlaanderen. Maar de trend is gezet in Vlaanderen en er wordt op korte termijn een stevige groei verwacht. Een belangrijk aandachtspunt blijft de huisvesting van deze biovarkens.

Stalconcepten

Omdat biovarkens onder andere huisvestingsregels gehouden moeten worden, kijken ook de stalconcepten af van de gangbare varkenshouderij.

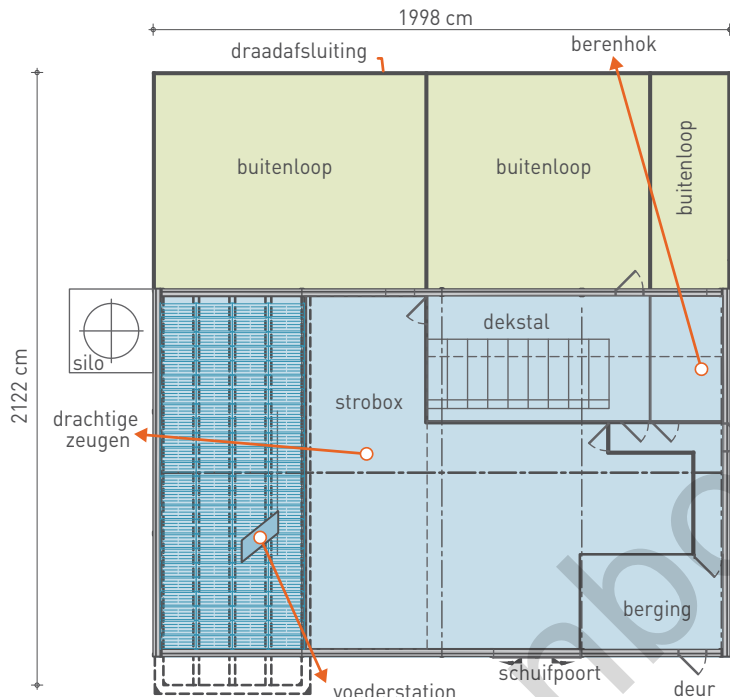
In de biologische varkenshouderij moeten de dieren gehuisvest worden in een ruimte die voldoende natuurlijke ventilatie mogelijk maakt en voldoende natuurlijk licht binnenlaat. Zo krijgen we in de stal een omgeving die een goede luchtkwaliteit en omgeving kan bieden. In de praktijk wordt dit op diverse wijzen ingevuld. Zo houden sommige biovarkenshouders de dieren in kleine weides met een individueel hok, een piglo (zie foto boven). Anderen vertrekken dan weer van een klassiek stalconcept aangepast aan de biologische regels met buitenbeloop en extra ruimte in de stal per dier. Een nieuwe evolutie is de 'serrestal' die geen lichtdicht dak heeft, maar een dak van lichtdoorlatende folie. Dit zorgt ervoor dat de dieren meeleven met het natuurlijke dag-nachtregime. Dat al deze verschillende stalconcepten een verschillend kostenplaatje hebben zal duidelijk zijn. Het duurste is een volledig nieuwe stal bouwen in duurzame materi-

alen, voorzien van de nodige ondergrondse mestopvang. Het minst duur is in de openlucht met piglo's.

Net zoals nu ook verplicht is in de gangbare varkenshouderij, moeten de zeugen in groep worden gehouden. Alleen vanaf kort voor het werpen tot na het spenen is het toegelaten om de zeugen individueel te huisvesten in voldoende ruime hokken. Een groepshuisvesting van de zeugen kan op diverse wijzen worden uitgewerkt. Je kan bijvoorbeeld werken met een centraal voederstation of met individuele voederplaatsen waar de dieren elkaar niet kunnen storen bij het eten. Omdat wij één en ander eens op een rijtje wilden zetten, gaf Bio zoekt Boer een expertenopdracht uit om 2 stalconcepten uit te werken en de bijbehorende kostprijs te bepalen. Dit grondplan werd voorgelegd aan de 2 startende biovarkenshouders. Zij vonden de voorstellen interessant, maar zien hun bedrijf in spe hier niet in terug. Het is duidelijk dat je anders te werk gaat als je vertrekt van bestaande stallen. Maar toch waren zij positief over deze opbouw van de zeugenstal. Een opmerking was wel dat de beer niet constant mag gezien

worden door de zeugen die nog gedekt moeten worden (figuur 1). Dit is ongunstig voor de vruchtbaarheid. Ze stellen voor om de berenstal te wisselen met de ruimte voor de te dekken zeugen. Tussen beide kan dan een volle muur worden voorzien. Als de drachtige zeugen een beer in de omgeving hebben, dan maakt hen dat meestal wat rustiger. Het stalconcept is vertrokken van het driewekensysteem. We hebben 4 afdelingen voorzien van elk 7 kraamhokken (figuur 2). Dit moet volstaan om een bedrijf van 50 zeugen goed rond te krijgen. Meer zelfs, hierdoor maken we

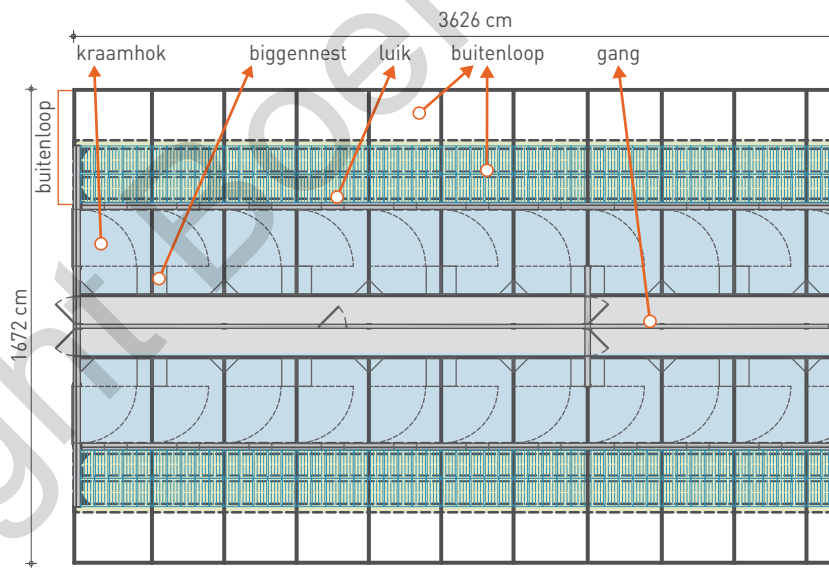
.....
 Voor biovarkens gelden andere huisvestingsregels dan voor de gangbare varkenshouderij.

Figuur 1 Grondplan van zeugenstal voor groepshuisvesting met centraal voederstation
 - Bron: Bio zoekt Boer

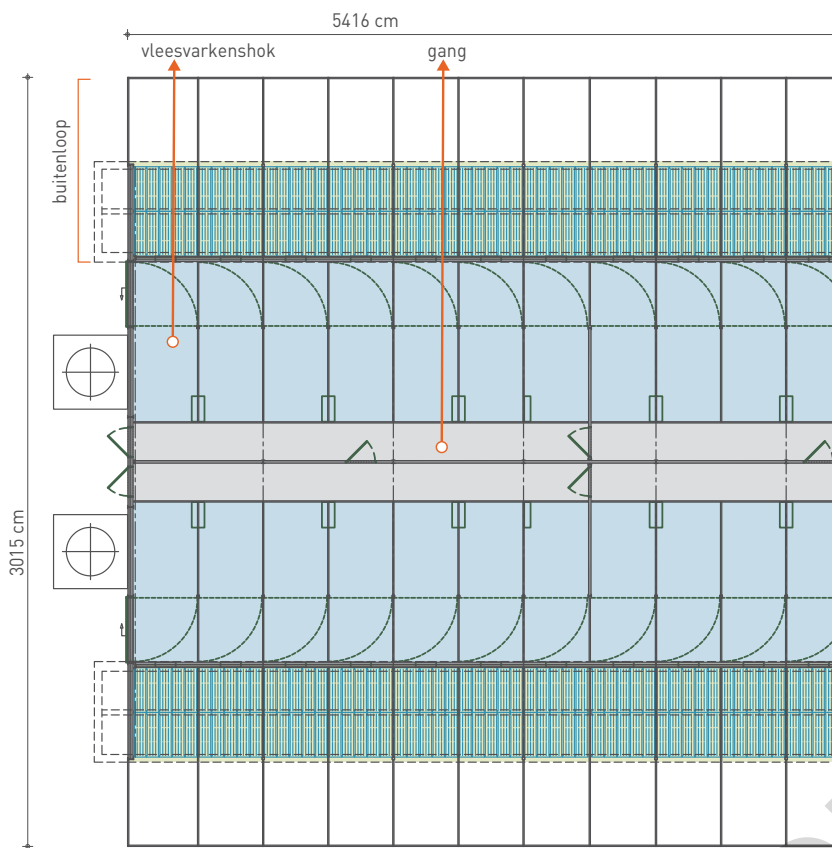
1 Binnen- en **2** buitengedeelte van een vleesvarkensstal voor biovarkens.

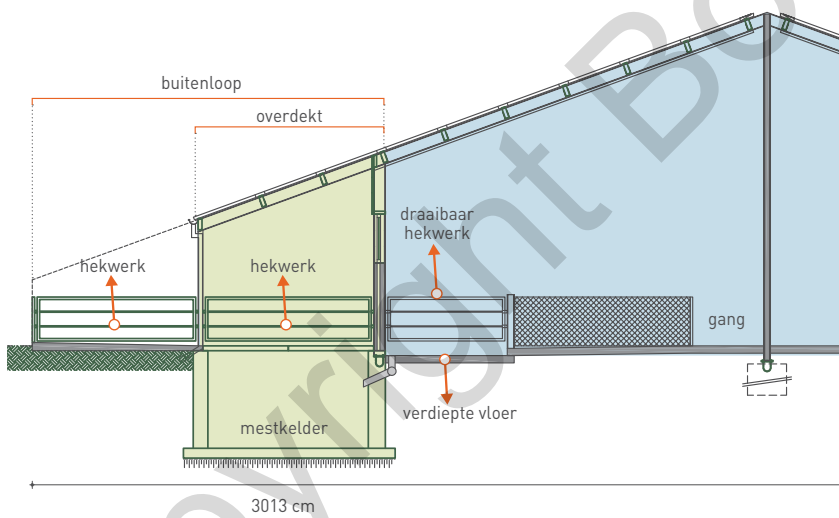
Figuur 2 Afdeling met de kraamhokken - Bron: Bio zoekt Boer

aandachtspunt in deze opbouw is dat er een systeem van uitmesten voorzien is waarbij door alle hokken heen gereden kan worden. Dit kan versleping van ziekten in de hand werken. Op Nederlandse bedrijven zien we dat er per kraamhok een mestopening wordt voorzien waardoor de mest niet horizontaal in de hokken wordt verslept, maar ondergronds verzameld kan worden en zo niet van het ene kraamhok naar het andere wordt verplaatst. Hygiënisch is dit duidelijk een pluspunt. Je zou ook kunnen kiezen voor een brede middengang die je in staat stelt om hok per hok uit te mesten. Hiervoor

heb je dan echter wel nood aan een grotere bouwoppervlakte, wat op zich ook weer de bouwkosten zal verhogen. De vleesvarkensstal is opgebouwd uit 6 compartimenten van elk 7 hokken (figuur 3 p. 18). Per hok kunnen er 12 vleesvarkens gehuisvest worden. Net zoals bij de kraamhokken en de zeugenstal is er bij elk binnenhok ook een buitenruimte voorzien. Deze verplichting moet nagekomen worden. Indien je de binnenhokken en de buitenruimten scheidt met hekwerk, zorg er dan altijd voor dat de onderkant voldoende dicht is om de kleinste biggen niet de kans te geven om van het

Figuur 3 Vleesvarkensstal voor het afmesten van alle biggen - Bron: Bio zoekt Boer

Figuur 4 Doorsnede van de vleesvarkensstal - Bron: Bio zoekt Boer

ene naar het andere hok te lopen. In dit concept is de mestkelder onder de overdekte buitenruimte gesitueerd en wordt de gier vanuit de stal naar deze mestkelder gebracht zoals je kan zien op de doorsnede van figuur 4.

Kostenplaatje nieuwbouwstal

Bio zoekt Boer liet vorig jaar berekenen hoeveel een klassieke nieuwbouw zou kosten voor een gesloten biovarkensbedrijf met 50 zeugen. Omdat er vertrokken werd van een bouwgrond zonder

recupereerbare gebouwen bleek dat een kostelijke investering van zowat 1 miljoen euro. De omgeschakelde varkenshouders nuanceren: "De bouwtekeningen zijn solide en het stalconcept laat vlot werken toe. Alhoewel de kosten hiervoor erg hoog liggen, brengen biovarkens ook veel meer op. Het is dus belangrijk van een accurate terugverdientijd te berekenen. Met wat inventiviteit en slimme keuzes kan je ongetwijfeld nog stevig in de kosten snijden. Ik bekeek bijvoorbeeld laatst de bouwplannen van een nieuwbouwstal voor

100 biozeugen. Hier schommelde de kostprijs ook rond 1,1 miljoen euro. Daarnaast krijg je in de huidige regeling nog 38% VLIF-subsidie." KBC-adviseur Land- en tuinbouw Jan Leyten is het eens met de omschakelaars: "We hebben weinig ervaring met investeringsprojecten in de biovarkenshouderij, maar analyseren elk project steeds op terugbetaalbaarheid aan de hand van een cashflowanalyse. Met de cijfers uit de studie bekomen we kredietlasten van 888 euro per productieve zeug en 106 euro per vleesvarkensplaats." Dit zijn behoorlijk hoge cijfers, maar deze moeten vergeleken worden met de opbrengst die gehaald wordt. En hierover hebben we te weinig info om correcte gemiddelden te kunnen berekenen.

Kostenplaatje ombouw

Tijdens de gesprekken met de 2 bedrijven in omschakeling en ombouw, blijkt dat voor hen het kostenplaatje heel wat lager zal liggen. De ene vertrekt vooral van eigen werk en middelen, de andere heeft een banklening kunnen bespreken voor een bedrag dat ruim onder het bedrag ligt voor een nieuwbouw. Dit tweede bedrijf combineert ombouw en nieuwbouw waardoor de kosten van het project een stuk hoger zullen zijn dan bij een collega. ■

BIO ZOEKT BOER

Gangbare varkenshouders met interesse in bio kunnen een beroep doen op de omschakelconsulenten van het project Bio zoekt Boer. Ze helpen je via een stappenplan op weg met alle mogelijke info en doorverwijzing op maat. Samen met een bedrijfsadviseur kan je een gedetailleerd technisch biobedrijfsplan op maat opmaken. Zo'n plan simuleert wat biologisch kweken voor jou kan betekenen, zowel op technisch als op bedrijfseconomisch vlak. Zo kan je inschatten of biovarkens voor jou rendabel zijn. Meer informatie (bedrijfsreportages, marktstudies, getuigenissen van omgeschakelde collega's ...) vind je op www.biozoektboer.be.